

กฎหมายฝิ่น : เครื่องมือของรัฐในการควบคุม
การบริโภคฝิ่นระหว่างพุทธศักราช 2433 ถึง 2501

Opium Law: The State's equipment of regulation
Opium consumption between AD 2433 - 2501

วันวิสาข์ แก้วไทรฮุน¹ | Wanwisa Kaewsaihoon
ธนพล สุขประสาน² | Thanapol Sookprasart
ชาวลิต สมพงษ์เจริญ³ | Chaowalit Sompongjaroen

Abstract

Siam came to control the consumption of opium by using the law as a equipment between AD 2433-1958. The opium law was adopted in a mechanical chronological period to regulate the behavior of drug users and sellers to make the Siamese society that sells drugs legally becomes a truly drug-free society. An important spirit of the opium law is to control consumption and opium trading until making opium illegal by announcing the revolutionary committee in the end. The authors used documentary research through document analysis to present the Development of changes in opium consumption by using law as a equipment through five

^{1,2} นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

presentations contains 1) Opium: Controlling people using the law 2) Opium law: a tool for organizing society 3) The end of the development of the opium law 4) Analysis of changes in opium law 5) Conclusion.

The body of knowledge gained from the study found that the state uses legal mechanisms to regulate the sale and consumption of opium with the intention of protecting society and balancing the interests of the state and people who do not consume opium. The state has established a strict legal mechanism for allowing opium consumption to make it illegal. Until decisive measures are taken to abolish consumption of opium and curing all opioid addiction, which is considered an end to the development of opium law in Siam. This knowledge gained can be used to study the development of opium tax law during the first century in the Rattanakosin Kingdom, where Siam used opium tax as a means of controlling sellers and opium consumers. This will be useful for further study of the historical development of specific Thai laws history.

Keywords: State equipment, Opium law, Opium consumption.

บทคัดย่อ

สยามเข้ามาควบคุมการบริโภคฝิ่นโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือระหว่างพุทธศักราช 2433-2501 โดยการประกาศใช้กฎหมายฝิ่นตามช่วงลำดับเวลาอย่างมีกลไกทางกฎหมายเพื่อควบคุมประพฤติกกรรมของผู้เสพ และผู้ขาย เพื่อให้สภาพสังคมสยามที่ขายยาเสพติดได้อย่างถูกกฎหมายกลายเป็นสังคมที่ปราศจากยาเสพติดอย่างแท้จริง เจตนารมณ์ของกฎหมายฝิ่นที่สำคัญ คือ การควบคุมปริมาณการบริโภค และการซื้อขายฝิ่น จนทำให้ฝิ่นกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมายโดยประกาศคณะปฏิวัติในที่สุด ผู้เขียนได้ใช้การศึกษาวิจัยเชิงเอกสารผ่านการวิเคราะห์เอกสารเพื่อนำเสนอพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลง

การบริโภคฝิ่นโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือผ่านการนำเสนอ 5 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) ฝิ่น : การควบคุมคนโดยใช้กฎหมาย 2) กฎหมายฝิ่น : เครื่องมือในการจัดระเบียบสังคม 3) จุดสิ้นสุดของพัฒนาการกฎหมายฝิ่น 4) วิเคราะห์พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายฝิ่น 5) บทสรุป

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบว่า รัฐใช้กลไกทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมการขายฝิ่น และการบริโภคฝิ่น โดยมีเจตนาารมณ์เพื่อป้องกันสังคมและสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของรัฐกับผลประโยชน์ของประชาชนที่ไม่ได้บริโภคฝิ่น รัฐสร้างกลไกการอนุญาตให้บริโภคฝิ่นอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฝิ่นผิดกฎหมาย จนกระทั่งใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดยกเลิกการบริโภคฝิ่น และบำบัดผู้ติดฝิ่นจนหมดไปอันถือว่าเป็นการสิ้นสุดของพัฒนาการของกฎหมายฝิ่นในสยาม องค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้ในการศึกษาพัฒนาการของกฎหมายฝิ่นในช่วงศตวรรษแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ที่สยามได้ใช้ภาษีฝิ่นเป็นเครื่องมือในการควบคุมผู้ขายและผู้บริโภคฝิ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเฉพาะเรื่องต่อไป

คำสำคัญ: เครื่องมือของรัฐ, กฎหมายฝิ่น, การบริโภคฝิ่น

บทนำ

ฝิ่นในสมัยรัตนโกสินทร์เป็นสิ่งผิดกฎหมายตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้ทรงเห็นว่าการปราบปรามฝิ่นไม่เป็นผล จึงทรงเปลี่ยนนโยบายใหม่ยอมให้คนจีนเสพ และขายฝิ่นได้ถูกต้องตามกฎหมายตามแนวคิดของนักทฤษฎีวิชาการอย่าง “รอสโค พาวด์” และ “เฮียร์ริง” (พุทธศักราช 2361-2435) ที่รัฐจำต้องเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการปกครองของรัฐ แต่ต้องเก็บภาษีฝิ่นอย่างผูกขาด ปรากฏว่าภาษีฝิ่นทำรายได้ให้แก่สยามเป็นจำนวนมาก สยามจึงได้สร้างขั้นตอนของการควบคุมฝิ่นเรื่อยมาโดยต้องการให้ยกเลิกการบริโภคฝิ่นในที่สุดในช่วงปี พุทธศักราช 2501 คณะปฏิวัติได้เห็นว่าการเสพฝิ่นเป็นที่น่ารังเกียจและเป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัย และ

ให้โทษร้ายแรง ทำให้ประชาชนในรัฐมีสุขภาพร่างกายอ่อนแอ จึงเห็นสมควรให้เลิกการเสฟผืน และการจำหน่ายผืนในประเทศไทยในที่สุด

การควบคุมและการยกเลิกการบริโภคน้ำมันได้ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือควบคุมสังคมสะท้อนให้เห็นบริบททางสังคมที่ต้องการให้บ้านเมืองเกิดความสงบสุข สยามจึงสร้างกลไกทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาของการขายผืนและบริโภคน้ำมันสอดคล้องกับทฤษฎีของ “รอสโค พาวด์” ที่รัฐใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมคนในสังคมให้เกิดการร่ำรวยหรือการสูญเสียน้อยที่สุดตาม “ทฤษฎีวิวัฒนาการสังคม” อันเป็นทฤษฎีที่เน้นภารกิจของผู้ออกกฎหมายในการจัดระบบผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้สมดุล

จากการศึกษาพบว่าตั้งแต่รัชสมัยของรัชกาลที่ 5 จนถึงในรัชสมัยของรัชกาลที่ 9 ช่วงก่อนปีพุทธศักราช 2501 การบริโภคน้ำมันถูกกฎหมาย แต่ผู้สูบผืนต้องมีใบอนุญาตในการสูบผืน และร้านขายผืนต้องได้รับอนุญาตจากรัฐ และเสียภาษีผืนเข้ารัฐโดยถูกกฎหมายเช่นกัน รัฐได้สร้างกลไกการควบคุมการบริโภคน้ำมันเรื่อยมาอันเป็นเครื่องมือในเชิงบวกไปพร้อมกับปกป้องกันสังคมของผู้ไม่สูบผืน แม้ภาษีผืนจะทำรายได้มากมายให้กับรัฐ แต่ไม่อาจแก้ไขเรื่องการแพร่หลายของผืนที่ผิดกฎหมายได้จนกระทั่งผืนได้ผิดกฎหมายโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 37 ในปีพุทธศักราช 2501 และได้ถูกยกเลิกการบริโภคน้ำมันในที่สุด

บทความนี้นำเสนอพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงการบริโภคน้ำมันโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือผ่านการนำเสนอ 5 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) ผืน : การควบคุมคนโดยใช้กฎหมาย 2) กฎหมายผืน : เครื่องมือในการจัดระเบียบสังคม 3) จุดสิ้นสุดของพัฒนาการกฎหมายผืน 4) วิเคราะห์พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายผืน 5) บทสรุป ผ่านการวิจัยเชิงเอกสารและการวิเคราะห์เอกสาร องค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้ในการศึกษาพัฒนาการของกฎหมายภาษีผืนในช่วงศตวรรษแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ที่สยามได้ใช้ภาษีผืนเป็นเครื่องมือในการควบคุมผู้ขาย และผู้บริโภคน้ำมันอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเฉพาะเรื่องต่อไป

ฝิ่น : การควบคุมคนโดยใช้กฎหมาย

สภาวะการของการบริโภคนฝิ่นในช่วงก่อนรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 ฝิ่นได้เข้ามาในสยามตั้งแต่สมัยอยุธยา ซึ่งปรากฏการสูบฝิ่นตามชายทะเลฝั่งตะวันออก ชายฝั่งทะเลตะวันตก และหัวเมืองชายทะเลภาคใต้ทั่วไป (สายไหม จบกลศึก, 2563) ในเบื้องต้นไม่มีกฎหมายห้ามการสูบฝิ่นแต่อย่างใด เนื่องจากก่อให้เกิดรายได้แก่สยามเป็นจำนวนมาก และมีความสัมพันธ์ต่อการค้าขายกับต่างประเทศ การไม่มีกฎหมายควบคุมทำให้ฝิ่นแพร่กระจายออกไป จนกระทั่งในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ได้ทรงออกประกาศในลักษณะปาวร้อง มิให้พลเมือง "สูบฝิ่น กินฝิ่น และซื้อฝิ่นขายฝิ่น" เพื่อป้องกันมิให้ชาวสยามติดฝิ่น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 2 พุทธศักราช 2354 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ออกพระราชกำหนด "ห้ามซื้อขายฝิ่นสูบฝิ่น" และกำหนดโทษของการสูบฝิ่น และการขาย ซึ่งต้องถูกริบทรัพย์เป็นราชบาตร และต้องถูกลงโทษเป็นตะพุนหญ้าช้าง ผู้ที่รู้เห็นเป็นใจ ก็ต้องถูกลงโทษเช่นกัน แต่ปรากฏในเวลาต่อมาการสูบฝิ่นมิได้ลดลงแม้แต่น้อยเลย จนกระทั่งในพุทธศักราช 2362 รัชกาลที่ 2 ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติห้ามสูบฝิ่นขึ้นอีกครั้งเพื่อให้ผู้สูบฝิ่นสามารถละเลิกได้อย่างถาวร ถ้าสามารถเลิกได้ ก็จะไม่มีโทษ และได้เพิ่มโทษสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเลิกได้ด้วยการริบบุตรภรรยาให้เป็นคนโทษ ให้สีข้าวในฉางหลวง ส่วนพ่อค้าที่มีฝิ่นอยู่ในครอบครอง ให้นำมามอบไว้แก่เจ้าพนักงานรอจนกว่าถึงฤดูมรสุมเรือล่องไปเมืองจีน ก็ให้เจ้าของฝิ่นมารับนำออกไปนอกพระราชอาณาจักรให้หมดสิ้น ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะถูกปรับเท่าราคาฝิ่น และนำฝิ่นไปถ่วงน้ำและถูกเขียน ริบทรัพย์ ประจานแล้วส่งไปเป็นตะพุนหญ้าช้างเหมือนกับผู้สูบฝิ่น (สายไหม จบกลศึก, 2563)

จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงตระหนักถึงการลักลอบซื้อขายฝิ่นยังคงมีอยู่ เพราะมีกำไรดีและเมื่อติดแล้วมักเลิกยาก ในปีพุทธศักราช 2369 อังกฤษได้ส่งร้อยเอก เฮนรี เบอร์นี เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีและทำสนธิสัญญา รัชกาลที่ 3 ได้ขอยกเว้นการค้าฝิ่นโดยมีข้อความระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “..ห้ามมิให้ลูกค้าเอาฝิ่นซึ่งเป็นของต้องห้ามเข้ามาค้าขาย ณ เมืองไทยเป็นอันขาด ถ้าลูกค้าขึ้นเอาฝิ่นเข้ามาขายเมื่อใด ให้พระยาผู้ครอง

เมืองเก็บบริบเอาผืนเผาไฟเสียให้สิ้น...” แต่ผืนก็เริ่มระบาดตามเมืองชายแดนตามชายฝั่ง ซึ่งล้วนเป็นเมืองที่ชาวจีนตั้งถิ่นฐานทำมาหากิน รัชกาลที่ 3 จึงได้ทรงกวาดล้างให้กวาดล้าง การค้าฝิ่นครั้งใหญ่ ทั้งปราบปรามสูบฝิ่นอย่างหนัก จับได้ฝิ่นในปริมาณมาก คิดเป็นราคาขายในขณะนั้นคือสิบแปดล้านห้าแสนเก้าหมื่นบาท ซึ่งมากกว่างบประมาณแผ่นดินหลายเท่าพัน และโปรดให้รวมนำมาเผาทำลายที่สนามไชย หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ เมื่อวันที่ 18 เมษายน พุทธศักราช 2382 และได้ทรงออกประกาศห้ามสูบฝิ่น (สายไหม จบกมลศึก, 2563) ให้ข้าราชการตั้งกองปราบใหม่ สืบสวนจับฝิ่น ตั้งกองชำระฝิ่น โดยทรงพยายามปราบปรามฝิ่นให้หมดไปจากสยาม

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงเห็นว่า การปราบปรามไม่สามารถขจัดปัญหา การสูบและขายฝิ่นได้และก่อให้เกิดความยุ่งยากวุ่นวายขึ้น จึงทรงเปลี่ยนนโยบายใหม่ ยอมให้คนจีนเสพและขายฝิ่นได้ตามกฎหมายแต่ต้องเสียภาษีผูกขาดมีนายภาษีเป็นผู้ดำเนินการ ปรากฏว่าภาษีฝิ่นทำรายได้ให้แก่สยามมาก ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงรวบรวมไว้ในหนังสือลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ ใน *"ตำนานภาษีฝิ่น"* ว่าภาษีที่ได้นั้นประมาณว่าถึงปีละ 4 แสนบาท สูงเป็นอันดับที่ 5 ของรายได้ประเภทต่าง ๆ และได้มีความพยายามห้ามคนไทยไม่ให้เสพฝิ่น แต่ก็ไม่ได้ผลเต็มที่ (โครงการห้องสมุดดิจิทัลวชิรญาณ, 2563) จนกระทั่งต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สภาพของการค้าฝิ่นยังคงเป็นอยู่เช่นเดิม คือ มีผู้คนจำนวนมากที่บริโภคและติดฝิ่นที่มีขายตามโรงยาฝิ่นโดยถูกต้องตามกฎหมาย และภาษีฝิ่นก็ยังเป็นรายได้ใหญ่ของประเทศ ทรงดำริที่จะแก้ภาษีฝิ่นที่จะทำให้มีการสูบฝิ่นน้อยลงจนสามารถเลิกได้ในที่สุด และทรงยอมให้สยามขาดรายได้จากภาษีฝิ่น เมื่อไม่มีผู้สูบฝิ่น แต่ความพยายามนี้ไม่ประสบความสำเร็จในรัชสมัยของพระองค์

รัชกาลที่ 5 จึงได้ทรงเปลี่ยนวิธีการการควบคุมคนโดยใช้กฎหมายฝิ่น ซึ่งเริ่มต้นจากประกาศหอรัษฎากรพิพัฒน์โดยอธิบดีพระคลังมหาสมบัติใน ร.ศ.108 (พุทธศักราช 2432) อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ฝิ่นนั้นชอบด้วยกฎหมาย (ประกาศหอรัษฎากรพิพัฒน์, 108) ประกาศนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดเก็บภาษีฝิ่นให้เป็นรายได้เข้ารัฐ เพราะว่าถ้าจะปล่อยให้การค้าฝิ่นเป็นไปได้ง่าย ก็ยิ่งจะทำให้การบริโภคฝิ่นนั้นแพร่หลายออกไปในวงกว้าง

และยากต่อการปราบปรามจนยากต่อการเก็บภาษี การที่สยามเข้ามาควบคุมการซื้อขายและการบริโภคฝิ่น สยามได้ให้เหตุผลในประกาศหอรัษฎากรพิพัฒน์ว่า “ด้วยต้องการควบคุมปริมาณของฝิ่นเพื่อป้องกันไม่ให้คนสูบบุหรี่มากขึ้นโดยรัฐได้เข้ามาทำการควบคุมเรื่องการจัดเก็บภาษีจึงจัดตั้งเจ้าพนักงานโรงฝิ่นเพื่อที่ทำการรับผิดชอบในการควบคุมการซื้อขายและรวมไปถึงควบคุมการตั้งโรงฝิ่นแต่ละตำบล เพื่อให้ผู้ที่สูบและผู้ค้าฝิ่นได้มีสถานที่ในการสูบบุหรี่ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชาวสยามทุกคน” อันเป็นออกแบบกฎหมายขึ้นมาเฉพาะเพื่อควบคุมการบริโภคฝิ่นโดยใช้การจัดเก็บภาษี อันเป็นกลไกทางกฎหมายของรัฐที่ทำเป็นระบบ และกำหนดหน้าที่ให้เจ้าพนักงานจัดเก็บภาษีฝิ่นอย่างมีขั้นตอนที่มุ่งเน้นประโยชน์ต่อสังคมสยามโดยรวม และประโยชน์ต่อผู้คนที่เกี่ยวข้องกับฝิ่น ทั้งปวงสอดคล้องกับทฤษฎีสื่ออง ดิววิกที่กล่าวถึงการใช้อกฎหมายเป็นเครื่องมือของรัฐเพื่อควบคุมคนในสังคมเพื่อให้ตั้งอยู่บนจิตสำนึกเน้นประโยชน์ของสังคมร่วมกัน (จริญ โฆษณานันท์, 2550 : 246) โดยใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

หากผู้ใดจะตั้งร้านขายฝิ่น หรือร้านสูบบุหรี่จะต้องยื่นหนังสือขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าภาษีฝิ่นก่อน ใบอนุญาตนั้นประกอบไปด้วย 2 ประเภท คือ “ยี่กงซี” และ “ร้านย่อย” ยี่กงซีเป็นร้านค้าฝิ่นรายใหญ่ที่ครอบครองฝิ่นในร้านได้ไม่เกิน 200 ตำลึงเงิน ซึ่งสามารถขายฝิ่นให้กับผู้สูบบุหรี่โดยตรง แต่จะขายให้กับผู้เป็นร้านย่อยไม่ได้ ส่วนร้านย่อยหรือร้านค้าปลีก กฎหมายกำหนดให้มีฝิ่นอยู่ในร้านได้ไม่เกิน 10 ตำลึงเงิน จะขายให้กับผู้ที่สูบบุหรี่ในพื้นที่ของตนเท่านั้น ราคาฝิ่นที่ขายต้องไม่เกินที่รัฐกำหนด และขายได้แต่เฉพาะฝิ่นหลวงที่ได้รับอนุญาตอีกด้วย โดยในแต่ละเขตพื้นที่จะต้องมีโรงต้มฝิ่นดิบเพียงหนึ่งแห่งที่มีหน้าที่ต้องทำบัญชีฝิ่นดิบอย่างเปิดเผย (ประกาศข้อบังคับภาษีฝิ่นรัตนโกสินทรศก 118, 117) แสดงให้เห็นว่า การออกใบอนุญาตให้ร้านค้าที่จำหน่ายฝิ่นเป็นความต้องการของรัฐที่จะทำให้ฝิ่นถูกกฎหมาย เป็นการควบคุมปริมาณฝิ่น และควบคุมผู้บริโภคฝิ่นมากกว่าที่จะทำให้มีการซื้อขายโดยเสรี การกำหนดให้ร้านค้าปลีกให้บริการแก่ผู้สูบบุหรี่ในพื้นที่ที่ต้องเข้ามาสูบบุหรี่ในร้านได้เท่านั้น จึงเห็นได้ว่ารัฐต้องการจำกัดสถานที่สูบบุหรี่ และปริมาณการสูบบุหรี่ให้มีการสูบบุหรี่นอกสถานที่ที่รัฐมิได้อนุญาต อันเป็นการควบคุมฝิ่นมิให้แพร่หลายอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ดี การออกประกาศเรื่องนี้ยังมีการผิดพลาดอยู่บ้าง จึงได้มีการประกาศแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับภาษีเงินขึ้นอีกฉบับ ซึ่งมีสาระสำคัญว่า ถ้าผู้รับใบอนุญาตร้านอาหาร (ยี่ก่งซี) นั้นตั้งอยู่ไกลอยู่ต่างเมือง อนุญาตให้ยี่ก่งซีครอบครองได้ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตรในเมืองนั้น โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นร้านที่มีพื้นที่อยู่ไกลจากที่ทำการเงินของพนักงานรัฐบาล ซึ่งแต่เดิมนั้นก่อนมีการยกเลิกข้อกำหนดนี้ ใบอนุญาตของยี่ก่งซีให้มีพื้นที่ในครอบครองโดยมีน้ำหนักได้ไม่เกิน 200 ตารางเมตร ตามประกาศนี้ ร้านย่อยให้มีพื้นที่ในร้านมีน้ำหนักไม่เกิน 10 ตารางเมตรเช่นเดิม แต่หากร้านอยู่ไกลจากที่ทำการเงิน ถ้าอธิบดีจัดการอาคารพื้นหลวงอาจเห็นสมควรก็จะออกใบอนุญาตพิเศษให้แก่ร้านย่อย ให้มีพื้นที่อยู่ในร้านหนักได้ไม่เกินกว่า 200 ตารางเมตรก็ได้ อันเป็นกรณีเพื่อความจำเป็น และเป็น การอนุญาตเฉพาะราย พื้นที่ขายอยู่ในร้านถือว่าชอบกฎหมายทั้งหมด แต่หากครอบครองเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ผู้ครอบครองต้องโทษฐานมีพื้นที่เกินในครอบครอง และต้อง ถูกยึดพื้นที่ทั้งหมดไม่ให้ขาย และเพิกถอนใบอนุญาต ร้านที่มีใบอนุญาตขายพื้นต้องสำแดง กระดาษป้ายลงหมายเลขตามใบอนุญาต ชื่อยี่ห้อ และต้องมีตราเจ้าพนักงานภาษีเงิน หรือยี่ก่งซีพินกำกับด้วย (ประกาศแก้ไขข้อบังคับภาษีเงิน ร.ศ 118 ข้อ 2, 2457) การที่รัฐ ได้แก้ไขกฎหมายฉบับนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ขายเงินในการมีพื้นที่ในร้านอย่าง ถูกกฎหมายตามที่รัฐได้อนุญาตให้มีไว้เกินจำนวนได้ การอนุญาตเช่นนี้เป็นเครื่องมือของ รัฐในการควบคุมปริมาณเงินให้มีความพอดีแก่การขยายสอดคล้องทฤษฎีของรูดอล์ฟ ฟอน เฮยริง ที่แสดงว่าการที่รัฐออกกฎหมายมาเพื่อแก้ปัญหาแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยเรื่อง ปริมาณการครอบครองเพื่อขายเงิน แต่เป็นการแก้ไขปัญหามีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ค้า เงิน และผู้บริโภคเงิน อันเป็นการปรับเปลี่ยนกฎหมายให้ทันสมัยโดยมิได้เปลี่ยนแปลง สาระสำคัญของกฎหมายเงิน ทำให้คนในสังคมไม่รู้สึกรู้สีกตัว และทำให้เห็นว่าการปรับเปลี่ยน ในครั้งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงการค้าเงิน แต่เป็นไปเพื่อเพื่อความ สะดวกต่อการค้าเงินที่ยังคงดำเนินอยู่ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความสบายใจต่อการปฏิบัติ ตามกฎหมายซึ่งเป็นการขับเคลื่อนโดยรัฐที่สร้างกฎหมายที่เปลี่ยนไปตามบริบททางสังคม และประชาชนยอมรับเงื่อนไขนั้นโดยง่าย

การแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการอนุญาตให้ร้านค้ารายใหญ่ครอบครองผืนได้มากขึ้น ยังสอดคล้องกับทฤษฎี “รอสโค พาวด์” ที่แสดงว่ากฎหมายที่บังคับใช้เฉพาะเรื่องต้องมั่นคงแต่ต้องไม่หยุดนิ่ง (เฉลิมชัย กักเกียรติกุล, 2556) เพื่อมิให้เกิดข้อจำกัดอันเนื่องมาขึ้นตอนทางกฎหมายที่ไม่ควรจะเป็น และผ่อนคลายข้อจำกัดของกฎหมายโดยขยาย อัตราการครอบครองผืนเพื่อขายได้มากขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคผืน ก่อให้เกิดความคล่องตัวในการขายผืน และก่อให้เกิดความมั่นคงในการจัดหารายได้ที่ทัน ต่อสภาพการค้าผืนที่เปลี่ยนแปลงไป

ต่อมา ในสมัยรัตนโกสินทรศก 120 (พุทธศักราช 2445) เกิดเหตุมีคนนำเข้า ยาเม็ดที่มีส่วนผสมของฝิ่นมาจำหน่ายในสยาม ซึ่งเรียกว่า “ยาอี” ยาชนิดนี้มีราคาถูกกว่า ผืนที่ได้รับอนุญาตให้ขายเป็นอย่างมากและหาเสพได้ง่าย แต่ให้ฤทธิ์เสพติดที่ใกล้เคียงกัน ผู้นำเข้ายาอีได้ยื่นบัญชีต่อ “ซูล” (กรมศุลกากร) ว่าเป็นยาที่ใช้ในการบำบัดรักษาโรค ต่าง ๆ เมื่อแพทย์ทำการตรวจฤทธิ์ทางยา พบว่า ยาอีเหล่านี้ได้มีส่วนผสมของฝิ่นเป็น จำนวนมาก เป็นฝิ่นคุณภาพต่ำที่ไม่บริสุทธิ์ที่จะเหมาะต่อการนำมารักษาโรค และอาจทำให้ผู้บริโภคยาอีเพื่อรักษาโรค แต่ไม่เคยสูบฝิ่นได้รับอันตรายจากฤทธิ์ของยาอีได้จนอาจ เป็นอันตรายต่อชีวิต รัฐจึงเห็นว่าฝิ่นที่ปะปนอยู่ในยาอี ผู้นำเข้ายาอีมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยง การเก็บภาษีฝิ่นเต็มจำนวน รัฐจึงกำหนดให้ยาอีเป็นยาที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขาย ผู้ใด ลักลอบขายยาอีจะถือว่าเป็นการขายฝิ่นเถื่อน อย่างไรก็ตาม ยาอีจึงกลายเป็นยาควบคุม สำหรับผู้ป่วย และได้รับการยกเว้นให้ใช้ได้เมื่อมีการนำเข้ามาอย่างถูกต้องโดยแพทย์เป็นผู้ ส่งจ่ายยาอีให้กับผู้ป่วยเท่านั้น (ประกาศห้ามไม่ให้นำยาอีแลยาผสมฝิ่นเข้ามาขายใน ราชอาณาจักรสยามรัตนโกสินทรศก120, 120) ผลกระทบจากการนำเข้ายาอีก่อน ผลกระทบที่สำคัญต่อการค้าฝิ่นที่ขอบด้วยกฎหมายที่สามารถนำมาทดแทนการนำเข้าฝิ่น ได้ ซ้ำยังมีราคาถูกกว่า หาได้ง่ายและยังหลบเลี่ยงการเสียภาษีฝิ่นโดยใช้วิธีนำเข้ายาอีที่มี ฤทธิ์ใกล้เคียงขึ้นทดแทน จึงทำให้รายได้จากการขายฝิ่นของรัฐลดลง แม้ผู้นำเข้าจะ สำแดงว่ายาอีเป็นยาภายนอกราชอาณาจักรเพื่อการรักษาโรค แต่เมื่อตรวจสอบแล้ว พบว่ามีส่วนผสมของฝิ่นมากเกินไป จึงน่าเชื่อว่าน่าจะมีการนำเข้ามาเพื่อเสพแทนฝิ่น

รัฐจึงออกประกาศเข้ามาควบคุมการนำเข้ายาอี่ และสร้างข้อจำกัดของการใช้ยาอี่ที่ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์

อย่างไรก็ดี การใช้ยาอี่ได้รับความนิยมมากจนแพร่หลายออกไปยังหมู่ประชาชน ทำให้มีผลกระทบต่อรายได้ของการขายฝิ่นที่ถูกกฎหมาย ต่อมาสยามได้พบว่ามี การกักตุนยาอี่เพื่อจำหน่าย สยามจึงต้องออกประกาศแก่บรรดาผู้ที่มียาอี่ไว้ในครอบครองที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ต้องสำแดงจำนวนยาอี่ที่มีอยู่ เพื่อให้รัฐบาลและเจ้าพนักงานทำบัญชีในการรับซื้อยาอี่ตามราคา ในการทำบัญชีนั้นต้องมีช่วงระยะเวลา กำหนดไว้ว่าถ้าพ้นวันที่กำหนดไปแล้วให้ถือว่าผู้นั้นปิดบังฝิ่นเถื่อนไว้ในครอบครอง และจะต้องมีโทษ (ประกาศให้ผู้ที่มียาอี่มาบอกบาญชีที่เจ้าพนักงานกรมสุรายาฝิ่น ณ หอรัษฎากรพิพัฒน์ กรุงเทพฯ, 120) การจำกัดปริมาณการนำเข้า การจำกัดราคา การสำแดงจำนวนตามที่กำหนด และการที่ให้มีการทำบัญชีแก่ผู้ที่มียาอี่ในครอบครอง รัฐต้องการสร้างกลไกการควบคุมโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสกัดกั้นไม่ให้มีการแพร่หลายของยาอี่แทนการสุบฝิ่น โดยแก้ปัญหาลักลอบการนำเข้ายาอี่ และกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่มียาอี่ไว้ครอบครอง หากไม่มาสำแดงการครอบครองยาอี่ภายในเวลากำหนด ย่อมถือว่าเป็นการครอบครองฝิ่นเถื่อนและต้องได้รับโทษ การที่รัฐจำเป็นต้องออกบทลงโทษ และกำหนดข้อจำกัดของการครอบครองยาอี่นั้น รัฐมีเป้าประสงค์ที่จะจำกัดการใช้ยาอี่ที่สามารถทำแทนการเสพฝิ่นที่ถูกกฎหมายให้หมดไป เพราะรัฐมองเห็นถึงผลกระทบต่อผู้ค้าฝิ่นเดิมที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายฝิ่นโดยถูกต้องที่มีข้อจำกัดของผู้บริโภคฝิ่นที่ต้องมาซื้อ และหาสุบแต่เฉพาะสถานที่ที่รัฐกำหนดเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากยาอี่ที่มีสถานะเป็นยารักษาโรค และไม่มีข้อจำกัดในการเสพเฉกเช่นการบริโภคฝิ่น จึงอาจพกไปใช้ในครัวเรือน ร้านตลาด หรือในที่ส่วนตัวอื่น ซ้ำยังมีราคาที่ถูกกว่าฝิ่นที่ถูกกฎหมายและหาเสพได้ง่าย ทำให้อาจแพร่กระจายออกไปจนยากต่อการปราบปราม และมีผลกระทบต่อรายได้ของผู้ค้าฝิ่นที่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงส่งผลให้ผู้ค้าฝิ่นไม่อาจจ่ายค่าภาษีฝิ่นได้อย่างเต็มที่เนื่องจากอัตราภาษีฝิ่นในสมัยนั้นมีอัตราที่ตายตัว เมื่อรายได้ของผู้ขายฝิ่นลดลงเนื่องจากถูกยาอี่เถื่อนที่เข้ามาแทรกแซงการขายฝิ่น จึงทำให้รายได้ของร้านขายฝิ่นลดลง รัฐจึงจำเป็นต้องออกกฎหมายเพื่อสร้างข้อจำกัดของการขายยาอี่

อันสอดคล้องทฤษฎีของรูคอร์ด ฟอน เฮยริงที่อธิบายเอาไว้ว่าเรื่องที่รัฐออกกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเป้าเพื่อกำจัดความผิดกฎหมายโดยสร้างข้อจำกัดทางกฎหมายเพื่อห้ามการจำหน่ายสิ่งที่มีรัฐไม่ได้รับอนุญาตที่มีการสร้างเงื่อนไขที่จำกัดครัดเคร่งและเป็นการสร้างขั้นตอนให้รัฐเข้ามาแทรกแซงการจำหน่ายยาอ้อเพื่อให้ยาอ้อหมดไปจากสยามโดยเร็วเพราะต้องการให้การขายฝิ่นที่รัฐสนับสนุนอยู่ก่อนแล้วเป็นไปโดยคล่องตัวสร้างรายได้ให้กับรัฐได้มั่นคงกว่า และไม่ทำให้ความสัมพันธ์กับประเทศผู้ค้าฝิ่นที่รัฐบาลทำการค้ากันมาอย่างยาวนานต้องเสื่อมถอยลง

ในช่วงรัตนโกสินทรศก 125 (พุทธศักราช 2450) ความนิยมในการบริโภคฝิ่นในสยามมีมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เนื่องจากประชาชนสามารถบริโภคฝิ่นได้โดยเสรี แต่ฝิ่นที่รัฐอนุญาตให้ขายมีราคาสูง จึงมีการลักลอบนำฝิ่นเถื่อนเข้ามาจำหน่ายในราชอาณาจักรรัฐจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติในการกำหนดโทษของฝิ่นเถื่อนขึ้นมาเพื่อไม่ให้มีใครกล้าลักลอบที่จะนำฝิ่นเถื่อนเข้ามาในสยาม เพราะการจำหน่ายฝิ่นเถื่อนเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ในการเก็บภาษีฝิ่นของแผ่นดิน โดยกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดในการลักลอบนำฝิ่นเถื่อนเข้ามาในสยาม หรือมีฝิ่นเถื่อน รวมถึงผู้ฝิ่นเถื่อนเก็บไว้ครอบครองให้ผู้นั้นรับบทลงโทษทางอาญา เจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบฝิ่นเถื่อนด้วยความสุจริตโปร่งใส (พระราชบัญญัติกำหนดโทษทำฝิ่นเถื่อนรัตนโกสินทรศก 125, 125) การกำหนดโทษไว้เพื่อให้คนเกรงกลัวต่อกฎหมายเป็นการควบคุมสังคมโดยการห้ามปราม และกำหนดโทษต่อผู้ฝิ่น อัตรโทษที่กำหนดเอาไว้เป็นการสร้างเหตุผลของรัฐในการออกกฎหมายมาจัดระเบียบในสังคมที่มุ่งหมายให้เกิดความสงบสุข และความเรียบร้อยในสังคมสอดคล้องตามทฤษฎีของลืออง ดิวกี ที่เน้นความสำคัญของ “หน้าที่” ตามกฎหมายของคนที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคฝิ่นที่ต้องทำตามกฎหมายมากกว่าที่จะให้ “สิทธิ” ในการบริโภคฝิ่นโดยเสรี รัฐจึงเลือกที่จะใช้การควบคุมฝิ่นเถื่อนมากกว่าที่จะปล่อยให้เกิดการค้าฝิ่นเถื่อนที่ไร้การควบคุม การออกพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นการควบคุมชาวสยามให้ปฏิบัติตาม และเคารพกฎหมาย กฎหมายนี้จึงเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมคน และควบคุมฝิ่นเถื่อนเพื่อผลประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของแผ่นดิน

จึงสรุปได้ว่า กฎหมายฝิ่นถูกใช้เป็นเครื่องมือของสยามในการควบคุมคนที่มีประสิทธิภาพ สยามใช้การอนุญาตให้มีการค้าฝิ่นที่ขอบด้วยกฎหมายผ่านกลไกการบังคับใช้กฎหมายทั้งการขออนุญาต การจำกัดจำนวนฝิ่นของผู้ค้าฝิ่น สถานที่เสพฝิ่นและการปราบปรามการเข้ามาของยาอีซึ่งถือว่าเป็นยาที่มีส่วนผสมของฝิ่นที่แพร่เข้ามาจนทำให้รายได้ในการค้าฝิ่นที่ขอบด้วยกฎหมายลดลง รัฐจึงต้องออกกฎหมายมาเพื่อจำกัดการนำเข้ายาอี การครอบครองยาอี และการใช้ยาอีภายใต้การควบคุมของแพทย์ และการออกกฎหมายเพื่อปราบปรามฝิ่นเถื่อน เพื่อไม่ให้เกิดการค้าฝิ่นอย่างเสรีที่รัฐไม่อาจควบคุม และทำให้รายได้ของรัฐลดลงจนมีผลกระทบต่อผู้ค้าฝิ่นที่ได้รับอนุญาต จะเห็นได้ว่า รัฐได้เข้ามาควบคุมการค้าฝิ่น และการบริโภคฝิ่นทุกขั้นตอนโดยกฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบททางการค้า และสภาพของการกระทำผิดความผิดที่เกิดขึ้น กฎหมายฝิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐที่ช่วยให้รัฐจัดเก็บภาษีฝิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านกลไกของกฎหมายที่ผ่านการออกแบบเพื่อส่งเสริมการค้าฝิ่นที่ขอบด้วยกฎหมาย และปราบปรามการค้าฝิ่นเถื่อนที่ทำให้รัฐสูญเสียรายได้จากการเสียภาษีฝิ่น

กฎหมายฝิ่น : เครื่องมือในการจัดระเบียบสังคม

กฎหมายฝิ่นกลายเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมการค้าฝิ่นของสยาม กฎหมายถูกนำมาใช้เพื่อให้รัฐสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีฝิ่นที่ไม่ยุ่งยาก สยามได้จัดตั้งเจ้าพนักงานเป็นเครื่องมือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายฝิ่นตั้งเป้าประสงค์ไว้ โดยให้อำนาจและหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักนิติรัฐ กล่าวคือ รัฐจะทำการสิ่งใดก็จะบัญญัติกฎหมาย และกฎหมายนั้นเองก็ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติการตามหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการสิ่งใดเกินไปกว่าอำนาจ และหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดมิได้ การตั้งเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายฝิ่นจึงเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งของรัฐที่จะเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกการปฏิบัติตามกฎหมายฝิ่นให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ได้แก่ เจ้าพนักงานภาษีฝิ่น เจ้าพนักงานโรงฝิ่น และเจ้าภาษีฝิ่น โดยในช่วงปีพุทธศักราช 2434

มีการจัดตั้งเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมดนี้เพื่อควบคุมจำนวนในการซื้อขายฝิ่นไม่ให้มีมาก หรือน้อยจนเกินไปในแต่ละวัน หน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐแต่ละประเภทต่างก็มีจำนวน และหน้าที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ การจัดตั้งพนักงานภาษี 1 นาย และรองเจ้าพนักงาน (เจ้าจำนวนรอง) 1 นาย ในส่วนของโรงฝิ่นมีการจัดตั้งพนักงานโรงฝิ่น 1 นาย และรองเจ้าพนักงาน (เจ้าพนักงานรอง) 1 นาย (กฎหมายภาษีฝิ่นเพิ่มเติม, 109) การที่รัฐเข้ามาได้จัดระเบียบการค้าฝิ่นและการจัดเก็บภาษี โดยการจัดตั้งเจ้าพนักงานต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อให้มีความวุ่นวายต่อการค้าฝิ่นซึ่งเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก และเป็นการจัดระเบียบอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝิ่นที่เคยมีอำนาจและมีหน้าที่ทับซ้อนกันอยู่เดิม

จากการศึกษาพบว่า เจตนารมณ์ที่แท้จริงของการจัดตั้งพนักงานเหล่านี้อยู่ที่รัฐต้องการปราบปรามฝิ่นเถื่อน หรือฝิ่นที่ไม่ได้ผ่านการผลิตโดยรัฐซึ่งมิได้มีการเสียภาษีฝิ่นโดยถูกต้อง โดยเน้นประโยชน์ของสังคมสยามโดยรวมมากกว่าที่จะมุ่งประโยชน์ของรัฐเป็นหลักสอดคล้องตามทฤษฎีของรูดอล์ฟ ฟอน เฮยริง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบรรลุเป้าหมายของกฎหมายเฉพาะเรื่องต้องเป็นไปเพื่ออรรถประโยชน์เชิงสังคม รัฐจึงต้องเข้ามาจัดระเบียบสังคม และจัดตั้งเจ้าหน้าที่ขึ้นมาเพื่อควบคุมการค้าฝิ่นเพื่อประโยชน์คนในสยาม ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และความสะดวกในการนำฝิ่นมาค้าขายในระบบการค้าฝิ่นของสยาม การจัดระเบียบการค้าฝิ่นมีลำดับขั้นตอนที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งเน้นการปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าที่จะสนับสนุนให้มีการค้าขายโดยเสรี ฝิ่นจึงกลายเป็นสินค้าควบคุมที่รัฐเข้ามาแทรกแซงกลไกการค้าตั้งแต่ต้น รัฐจึงสร้างกลไกการบังคับทางกฎหมายให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่จำเพาะ เช่น หน้าที่สำคัญของเจ้าพนักงานภาษีฝิ่นที่ทำบัญชีขายฝิ่นตลอดทั้งปีภาษี เมื่อถึงสิ้นปีเจ้าพนักงานภาษีต้องส่งบัญชีให้แก่อธิบดีพระคลังมหาสมบัติ เพื่อตรวจสอบเงินทุนในการผลิต และค้าขายฝิ่น ถ้าเงินทุนที่ตั้งไว้ในแต่ละปีหาย หรือขาดทุนไป เจ้าพนักงานภาษีฝิ่นต้องรับผิดชอบในส่วนที่เงินทุนหายไปทั้งหมด เช่นนี้ จึงเป็นการบังคับในทางอ้อมว่าเจ้าพนักงานภาษีฝิ่นจะต้องตรวจตราต้นทุนของการขายฝิ่นมิให้บกพร่องในโรงฝิ่นแต่ละแห่ง เพื่อป้องกันมิให้เกิดการคดโกงจนรัฐต้องสูญเสียต้นทุนในการผลิตซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ในการขายฝิ่นในระยะยาว

ส่วนเจ้าพนักงานโรงฝิ่น มีหน้าที่สำคัญในการทำบัญชีรับฝิ่นดิบแต่ละครั้งว่ามีจำนวนเท่าไร และต้องมีหน้าที่ทำการบรรจุภัณฑ์ฝิ่นดิบให้แข็งแรง และต้องประทับตราให้มันคง เพื่อมิให้มีการลักลอบเปิดดูตามทางที่ขนส่ง บรรจุภัณฑ์ฝิ่นดิบใดที่ไม่มีตราประทับ ก็จะถือว่าเป็นฝิ่นเถื่อนที่ผิดกฎหมาย และไม่อาจนำมาขายได้ ความรับผิดชอบเจ้าพนักงานโรงฝิ่นยังมีหน้าที่ในการตรวจนับฝิ่นดิบในโรงฝิ่น ถ้าฝิ่นดิบขาดหายไป เจ้าพนักงานโรงฝิ่นต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนโดยคิดคำนวณจากจำนวนฝิ่นดิบที่หายไปว่ามีราคาต่อหน่วยเท่าใด และทำกำไรได้เพียงใด แล้วคิดเป็นค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าพนักงานโรงฝิ่นต้องชดใช้ คือ ราคาฝิ่นดิบคิดคำนวณตามหน่วยบวกเข้ากับกำไรที่คาดว่า จะขายได้ในแต่ละหน่วย

ส่วนเจ้าภาษีฝิ่น มีหน้าที่สำคัญในการรับฝิ่นสุกมาจำหน่ายในแต่ละจังหวัดที่ได้รับอนุญาตให้ขายฝิ่น และเมื่อถึงกำหนดวันส่งเงินค่าขายฝิ่นที่ได้รับในแต่ละเดือน เจ้าภาษีฝิ่นต้องส่งให้ทันตามกำหนดที่ได้ตกลงเอาไว้กับเจ้าหน้าที่ส่วนกลางว่าจะส่งวันไหนของเดือน แต่ถ้าไม่ได้ส่งภายในวันที่กำหนด กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานจับตัวเจ้าภาษีฝิ่นไปขัง และเรียกเก็บภาษีย้อนหลังอันเป็นการลงโทษเจ้าภาษีฝิ่นที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำให้กับเจ้าหน้าที่ส่วนกลางอย่างเคร่งครัด

การที่รัฐได้แบ่งหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างชัดเจน ล้วนแต่มีจุดประสงค์เป็นอย่างเดียวกัน คือ ทำให้การค้าฝิ่นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งจะส่งผลให้การขายฝิ่นเถื่อนลดน้อยถอยลงจนหมดสิ้นไปในที่สุด ในการเบิกรับไปขายแต่ละครั้งนั้นต้องให้เจ้าภาษีทุกจังหวัดยื่นทางว่า (บัญชี) เพื่อจะขอรับจำนวนฝิ่นไปขาย และเมื่อถึงวันรับฝิ่นต้องทำใบเบิกยื่นต่อเจ้าพนักงานภาษีฝิ่นอีกด้วย หากมีบุคคลใดจะตั้งร้านฝิ่นเพื่อขายในที่ใดก็ตาม ต้องให้เจ้าภาษีทำบัญชีบอกจำนวนร้านขายฝิ่นต่อเจ้าพนักงานภาษีฝิ่น เพื่อจะได้ออกใบอนุญาตให้ขายฝิ่นได้อย่างถูกต้อง ร้านที่ขายฝิ่นที่มีใบอนุญาตจึงเป็นร้านที่ถูกต้องตามกฎหมาย การที่รัฐจัดตั้งเจ้าภาษีให้มีหน้าที่รับฝิ่นมาขายแทนที่รัฐจะเป็นผู้จำหน่ายโดยตรงอันก่อให้เกิดความยุ่งยาก รัฐจึงกำหนดให้มีเจ้าภาษีมาเบิกรับฝิ่นไปขายด้วยการจัดทำบัญชีเป็นการควบคุมปริมาณการบริโภคฝิ่นที่รัฐสามารถตรวจสอบได้ในแต่ละเดือน รัฐสามารถควบคุมผลกำไรต่อหน่วยที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัดได้เป็นจำนวน

แน่นอนเพราะมีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ทำบัญชีควบคุมการจำหน่ายฝิ่นอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้เกิดการจัดเก็บภาษีฝิ่นจากการจำหน่ายฝิ่นดิบในแต่ละเดือนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความรับผิดชอบของเจ้าภาษีที่จะต้องดูแลฝิ่นในแต่ละเขตที่ตนต้องรับผิดชอบ เพื่อไม่ให้เกิดการจำหน่ายฝิ่นมากจนเกินไปจนส่งผลกระทบต่อผลกำไรที่รัฐควรจะได้รับ การที่ได้รับใบอนุญาตให้ตั้งร้านขายฝิ่นนั้นเป็นการป้องกันไม่ให้มีการทำฝิ่นเถื่อนขึ้นมาขายแทนที่ฝิ่นที่รัฐได้อนุญาตให้ขายอย่างถูกต้อง รัฐจึงเข้ามาจัดตั้งร้านขายฝิ่นที่ถูกกฎหมายที่มีใบอนุญาตที่ให้จำหน่ายได้ในเขตพื้นที่รัฐกำหนดเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนกฎหมายฝิ่นให้ทันสมัยตลอดเวลาที่มีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการค้าฝิ่นที่ยังคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องสอดคล้องตามทฤษฎีของ รูดอล์ฟ ฟอน เฮียร์ริง ที่มองว่าการจะออกกฎหมายต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อมาควบคุมความประพฤติทางการค้าต้องมุ่งไปเน้นไปยังผลประโยชน์ทางสังคมที่จะได้รับมากกว่าที่ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมคนในสังคมแต่เพียงอย่างเดียว ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐกำหนดขั้นตอน และรายละเอียดในการเบิกฝิ่นเพื่อขาย รัฐกำหนดขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด รัฐจึงต้องกำหนดเงื่อนไขและมีการจัดตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ปัญหาในการจำหน่ายฝิ่นที่มีอยู่เดิม เช่น การเบิกฝิ่นไปจำหน่ายกับการจัดทำบัญชีที่ไม่ตรงกัน ส่งผลให้รัฐสูญเสียรายได้ รัฐจึงต้องออกกฎหมายการเบิกฝิ่น การจัดทำบัญชี และการตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่โดยเฉพาะเจาะจงขึ้นมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การปรับเปลี่ยนกฎหมายฝิ่นในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมามีความต้องการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้ให้เข้ากับสภาพทางสังคมที่มีคนต้องการฝิ่นมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากในเวลาที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีฝิ่นเพิ่มเติม พุทธศักราช 2461 ที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการขายฝิ่นแบบใหม่ขึ้นอีกครั้ง กล่าวคือ ไม่ให้ใครซื้อ หรือมีฝิ่นสุกไว้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด แสดงถึงการควบคุมการซื้อขายที่ควบคุมไปถึงตัวผู้บริโภคฝิ่นที่ไม่ต้องการให้ผู้ใดมีฝิ่นสุกเอาไว้ครอบครองเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดอันจะเป็นช่องทางให้ผู้ผู้นั้นนำฝิ่นสุกไปขายต่อเพื่อเก็งกำไรได้ และยังเป็น การควบคุมร้านขายฝิ่นมิให้ขายฝิ่น

เกินไปกว่าที่แจ้งเอาไว้ในใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นลายลักษณ์อักษร ในกฎหมายฉบับนี้ยังคงเน้นในเรื่องปริมาณการขายฝิ่น แต่ยังมีข้อยกเว้นอยู่ว่าหากผู้ที่ซื้อไม่มีใบอนุญาตก็ยังสามารถขายให้ได้ แต่ต้องขายในปริมาณที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนน้อยกว่าการขายให้กับผู้มีใบอนุญาต แสดงให้เห็นว่าการควบคุมปริมาณฝิ่นในการซื้อขาย และการยังผ่อนคลายนโยบายกฎหมายบางประการที่สามารถทำได้ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติฝิ่นเพิ่มเติมพระ-พุทธศักราช 2461, 2460)

จึงสรุปได้ว่า การที่รัฐจัดตั้งเจ้าหน้าที่เป็นการเฉพาะขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องในการขายฝิ่นที่ขอบด้วยกฎหมาย รัฐจึงสร้างกลไกการขายฝิ่นขึ้นใหม่โดยใช้เจ้าหน้าที่ตั้งขึ้นมาเฉพาะเป็นเครื่องมือในการควบคุมระบบการค้าขายฝิ่น และแก้ไขปัญหาภาวะขาดทุนเนื่องจากยอดของการจำหน่ายกับบัญชีที่จัดทำเข้ามาสะท้อนให้เห็นได้ว่าการไม่มีระบบ หรือขั้นตอนทางกฎหมาย และกระบวนการตรวจสอบที่เชื่อมโยงเกิดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงโดยอาศัยอำนาจของเจ้าหน้าที่นั่นเองแสวงหาประโยชน์เข้าสู่ตน รัฐจึงกำหนดว่าหากบัญชีไม่ตรงกับฝิ่นที่เบิกไปขาย เจ้าพนักงานผู้นั้นต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ในภายหลังรัฐเข้ามาควบคุมการบริโภคฝิ่นของผู้ซื้อให้มีฝิ่นมากเกินไปกว่าที่รัฐอนุญาตให้ซื้อ แสดงให้เห็นว่าฝิ่นเป็นที่ต้องการในสังคมมาก การจำหน่ายฝิ่นโดยรัฐไม่สามารถครอบคลุมผู้บริโภคได้ทั้งหมด จึงได้อนุญาตให้ผู้ซื้ออาจขายได้ในจำนวนจำกัด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อกำไรของร้านค้าฝิ่นที่มีใบอนุญาตโดยขอบด้วยกฎหมาย รัฐเล็งเห็นถ้าปล่อยให้ผู้สูบฝิ่นได้ตามอำเภอใจเฉกเช่นเก่าก่อน จะทำให้สุขภาพของผู้สูบฝิ่นนั้นมีภูมิคุ้มกันที่แย่ง และจะทำให้เกิดโรคได้ในภายหลัง รัฐจึงได้ออกกฎหมายควบคุมปริมาณในการซื้อขายฝิ่น ซึ่งเท่ากับเป็นการกำจัดฝิ่นโดยทางอ้อมโดยใช้การจำกัดการบริโภค โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือควบคุมผู้บริโภค และทำให้สยามสามารถใช้กระบวนการกฎหมายยกเลิกขายฝิ่นในที่สุด ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

จุดสิ้นสุดของการพัฒนาการกฎหมายฝิ่น

ในพุทธศักราช 2464 รัชกาลที่ 6 ได้เข้าร่วมทำสัญญาระหว่างประเทศอันเป็นการประชุมของตัวแทนจากประเทศต่าง ๆ ณ กรุงเฮก ตัวแทนของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ จีน ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ เปอร์เซีย โปรตุเกส รัสเซีย และสยาม (United Nations Office on Drugs and Crime, 2008) อันเป็นการประชุมที่สืบเนื่องมาจากการประชุมระหว่างชาติเรื่อง International Opium Commission ในพุทธศักราช 2452 ที่คณะผู้แทนสยามได้เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อประเมินสถานการณ์ทางการค้าและการใช้ฝิ่นในประเทศสยาม สยามได้แสดงว่ารัฐบาลได้ควบคุมการผลิตฝิ่นในประเทศให้ลดน้อยลงจนแทบไม่มีความหมาย และรัฐบาลสยามมีความประสงค์ให้ที่ประชุมเข้าใจว่าสยามมีได้อยู่ในฐานของประเทศผู้ผลิตฝิ่น แต่ฝิ่นที่ได้ใช้ในประเทศไทยล้วนมาจากประเทศอินเดียและจีน (วิชัย โปษยะจินดา, 2525 : A-203)

สาระสำคัญของการประชุมในพุทธศักราช 2464 นั้นเป็นการประชุมว่าด้วยเรื่องปัญหาของการบริโภคฝิ่น และเงื่อนไขทางกฎหมายฝิ่นอย่างอื่น รัชกาลที่ 6 แสดงให้เห็นถึงเป็นการอนุญาตค้าขายฝิ่นได้อย่างเสรีเป็นครั้งแรกในสยาม จึงได้ทรงปรับปรุงกฎหมายฝิ่นเดิมและได้ทรงให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฝิ่นในปีพุทธศักราช 2464 (พระราชบัญญัติฝิ่นพระพุทธศักราช 2464, 2463) เพื่อใช้แก้ไขปัญหาของการบริโภคฝิ่นในสยาม สาระสำคัญที่แท้จริงของกฎหมายฉบับนี้ได้ประกาศใช้เพื่อต้องการให้ฝิ่นเถื่อนมีจำนวนลดน้อยถอยลงไปตามลำดับซึ่งมีลำดับและขั้นตอนอันเป็นการกระทำของของสยามเอง เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้มีลดการบริโภคฝิ่น และฝิ่นเถื่อนไปพร้อมกัน สยามได้อาศัยวิธีการพยายามกำจัดฝิ่นเถื่อนโดยใช้กฎหมายตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทรศก 108 (พุทธศักราช 2433) แต่ไม่สำเร็จ ฝิ่นเถื่อนกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าฝิ่นที่รัฐได้อนุญาตให้บริโภคได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จวบจนถึงพุทธศักราช 2464 ซึ่งเป็นปีที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฝิ่นที่กล่าวมาข้างต้น นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการบังคับใช้กฎหมายฝิ่นอย่างจริงจัง

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการยกเลิกกฎหมายฝิ่นเดิม ดังนี้ 1) พระราชบัญญัติภาษีฝิ่นเพิ่มเติม รัตนโกสินทรศก 109 (พุทธศักราช 2434) 2) ข้อบังคับภาษีฝิ่นรัตนโกสินทรศก 111 (พุทธศักราช 2436) 3) ประกาศห้ามมิให้นำยาอีและยาที่ผสมฝิ่นเข้ามาขายในสยามรัตนโกสินศก 120 (พุทธศักราช 2445) 4) พระราชกำหนดโทษทำฝิ่นเถื่อน รัตนโกสินทรศก 125 (พุทธศักราช 2450) และ 5) พระราชบัญญัติฝิ่นเพิ่มเติม พุทธศักราช 2461 แสดงให้เห็นถึงการพยายามเข้ามาควบคุมฝิ่นของรัฐที่ทำให้ฝิ่นถูกกฎหมายมากขึ้น ส่งผลให้การอนุญาตค้าขายฝิ่นที่เคยดำเนินการอยู่เดิมมีความถูกต้อง รัฐจะได้เข้ามาควบคุมได้โดยง่าย กับทั้งยังมีบทลงโทษทางอาญาต่อผู้ที่ฝิ่น (พระราชบัญญัติฝิ่นพระพุทศักราช 2464, 2463) แสดงให้เห็นว่า เป้าประสงค์ที่แท้จริงของการประกาศใช้กฎหมายฝิ่นฉบับใหม่ นอกจากจะเป็นเพียงการทำให้กลไกทางกฎหมายฝิ่นมีความทันสมัยและทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้ว การทำยกเลิกกฎหมายฝิ่นบางส่วนที่เคยบังคับใช้อยู่เดิม สยามต้องการทำให้ฝิ่นค่อย ๆ หดไปจากสังคมสยามด้วยวิธีการทำให้ฝิ่นถูกกฎหมายที่มีขั้นตอน และรายละเอียดของการบังคับใช้ที่ยุ้งยาก และซับซ้อนมากขึ้นกว่าแต่เก่าก่อนจนแทบปฏิบัติได้ยาก เพื่อให้ชาวสยามแทบไม่อาจบริโภคน้ำมันได้ง่าย ความยุ่งยากและความสับสนในใช้กฎหมายฝิ่นที่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปนั้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้บริโภคน้ำมัน และร้านขายฝิ่นที่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกฎหมายใหม่ที่มุ่งประโยชน์ในทางการค้าฝิ่นที่เสรี สยามพยายามจำกัดการบริโภคน้ำมันที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ยุ้งยากที่มุ่งประโยชน์ทางสังคมเป็นหลักตามแนวคิดของรูดอร์ฟ ฟอน เฮยริงที่แสดงว่ากฎหมายทุกฉบับที่ได้ประกาศใช้นั้นต้องเน้นผลประโยชน์สังคมเป็นสิ่งสำคัญ และจัดลำดับประโยชน์ส่วนตัวของผู้บริโภคน้ำมันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญรองลงมา โดยใช้การปรับเปลี่ยนกลไกทางกฎหมายใหม่เพื่อควบคุมฝิ่นในสยามให้ลดน้อยถอยลง

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้นิยามของคำว่า “ฝิ่น” ในความหมายที่กว้างกว่าแต่เดิม หมายความว่ารวมไปถึงฝิ่นดิบ ฝิ่นสุก หรือยาเม็ดที่มีฝิ่นผสมอยู่ด้วย รวมถึงไปให้นิยาม “มูลฝิ่น” ซึ่งเป็นเถ้าที่เกิดจากการใช้ฝิ่นสุกในการสูบโดยจุดไฟ คำว่า “ต๋าวสิ่ง” หมายถึงน้ำหนักฝิ่นที่กฎหมายได้กำหนดไว้ และมีการอธิบายว่าการ “สูบฝิ่น” ให้รวมไปถึงการกินฝิ่นด้วย ซึ่งการบริโภคน้ำมันเข้าไปทำให้มีฤทธิ์ยามึนเมาเช่นเดียวกับการสูบฝิ่นปกติ

แสดงให้เห็นถึงรัฐต้องการเข้ามาควบคุมการบริโภคฝิ่นทุกวิธีการ แม้แต่การให้คำนิยามของคำว่า “กล๊องสูบฝิ่น” ว่าหมายอุปกรณ์ที่ใช้ในการสูบฝิ่น รวมไปถึงการให้คำนิยามของคำว่า “ร้านฝิ่น” หมายถึงสถานที่ที่เจ้าพนักงานอนุญาตให้ตั้งแต่ต้องซื้อฝิ่นจากเจ้าพนักงานเท่านั้น การกำหนดนิยามศัพท์เช่นนี้ รัฐต้องการให้มีนิยามศัพท์เฉพาะ และนิยามปฏิบัติการเพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติการตามกฎหมายมีกรอบของการวินิจฉัยกฎหมาย การตีความทางทฤษฎี และลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ จึงถือว่าเป็นก้าวสำคัญของกฎหมายฝิ่นที่มีทำให้กฎหมายมีความทันสมัยมากขึ้นสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดรัฐได้เข้ามาควบคุมผู้สูบฝิ่นโดยการให้ขึ้นทะเบียน “ผู้สูบฝิ่น” และรัฐจะออกใบอนุญาตซึ่งมี 2 ประเภท คือ “ใบอนุญาตสูบฝิ่นพิเศษ” และ “ใบอนุญาตสูบฝิ่นสามัญ” ซึ่งหมายความว่า ผู้ใดจะสูบ หรือครอบครองฝิ่นเพื่อสูบฝิ่นกินฝิ่นโดยเสรีแบบเดิมอีกไม่ได้ ผู้สูบฝิ่นที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนยอมเป็นการผิดกฎหมายเช่นเดียวกับผู้ขายยาในทะเบียนควบคุมที่ขายยาโดยไม่ได้มีใบสั่งยาของแพทย์ ผู้ขายหรือครอบครองยาที่ไม่ได้รับอนุญาตยอมเป็นความผิดเช่นกัน การที่สยามทำการขึ้นทะเบียนผู้สูบฝิ่นเพื่อต้องการควบคุมบริโภคฝิ่นโดยอาศัยอำนาจเด็ดขาดของรัฐที่เป็นการควบคุมการจำหน่ายฝิ่นในแต่ละวันตามปริมาณที่รัฐกำหนด รวมถึงการควบคุมพื้นที่ในการสูบฝิ่นให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมิให้มีการสูบฝิ่นในที่สาธารณะ หรือปะปนกับผู้ไม่สูบฝิ่นอันเป็นการจัดระเบียบสังคมโดยกฎหมายสอดคล้องกับแนวคิดของลืออง ดิวกี ที่มีมองว่าการควบคุมการบริโภคฝิ่นทั้งปริมาณ พื้นที่และการขึ้นทะเบียนผู้สูบฝิ่นของรัฐเป็นไปตามหลักความเสมอภาคของสังคมที่ประสานสอดคล้องกันระหว่างประโยชน์ระหว่างร้านค้าฝิ่น สถานที่สูบฝิ่น ผู้สูบฝิ่น กับคนทั่วไปที่มีได้บริโภคฝิ่น รัฐเข้ามาจัดการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของ “ผู้ไม่สูบฝิ่น” ให้ได้รับความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยที่ไม่มีกระทบกับผลประโยชน์ของร้านค้าฝิ่น สถานที่สูบฝิ่น และผู้สูบฝิ่น จึงเห็นได้ว่าผลประโยชน์ของผู้ไม่สูบฝิ่นมีความสำคัญมากพอ ๆ กับผลประโยชน์ที่รัฐจะได้รับจากรายได้จากการขายฝิ่น ทำนองเดียวกับการควบคุมผู้สูบบุหรี่ ร้านค้าขายบุหรี่ และพื้นที่สูบบุหรี่ในปัจจุบันที่รัฐไม่ได้เห็น

ความสำคัญต่อรายได้จากการจำหน่ายบุหรี่ย่านนั้น แต่รัฐต้องการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่เช่นเดียวกัน

การเข้ามาจัดระเบียบสังคมที่ยังคงมีการสูบบุหรี่ของสยาม จึงเป็นทำให้ประโยชน์ของผู้สูบบุหรี่กับผู้ไม่สูบบุหรี่เป็นไปอย่างสัมพันธ์ และสมดุลซึ่งตั้งอยู่บนความรับผิดชอบของรัฐที่เน้นถึงหน้าที่และสิทธิในเรื่องของประโยชน์ทางสังคมอันเป็นการควบคุมคนในสังคมด้วยกลไกทางกฎหมายที่สร้างความสงบสุข กระบวนการนี้เห็นได้จากกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่จะสูบบุหรี่ที่ร้านฝิ่นต้องแสดงใบอนุญาตแก่เจ้าของร้านฝิ่น และต้องสูบบุหรี่ได้เฉพาะพื้นที่ภายในร้านเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นกระบวนการป้องกันทางสังคมที่ป้องกันมิให้เกิดผู้สูบบุหรี่รายใหม่โดนอาศัยการออกใบอนุญาตให้กับผู้สูบบุหรี่เท่านั้น และต้องสูบบุหรี่ในร้านที่มีใบอนุญาต และสำแดงให้ใบอนุญาตสูบบุหรี่ด้วย ผู้ใดที่ไม่มีใบอนุญาตย่อมที่จะสูบบุหรี่ไม่ได้ ทำให้ร้านต้องมีการระแวงระวังมิให้ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ได้สูบบุหรี่ไปด้วย และผู้สูบบุหรี่ทราบถึงสิทธิ และหน้าที่ตามใบอนุญาตของตนที่ต้องสูบบุหรี่ในที่ที่กำหนดเท่านั้น จึงเป็นการควบคุมการบริโภคฝิ่นถึงสองลำดับขั้น กล่าวคือ การควบคุมผู้สูบบุหรี่ สถานที่สูบบุหรี่ และการควบคุมมิให้ผู้ไม่สูบบุหรี่ไปพร้อมกันเพื่อเป็นการกีดกันผู้สูบบุหรี่ใหม่มิให้ได้รับบริการอีกด้วย

สยามได้สร้างกลไกควบคุมของเจ้าพนักงานของรัฐด้วยเพื่อให้กระบวนการควบคุมการสูบบุหรี่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สยามจึงออกกฎหมายบาติกระทรวงพระคลังมหาสมบัติให้อำนาจ และหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งมีอำนาจ และหน้าที่ในการตรวจสอบว่าผู้ที่มาขึ้นทะเบียนนั้นเป็นผู้สูบบุหรี่เป็นผู้ติดฝิ่นจริงหรือไม่ เพื่อออกใบอนุญาตสูบบุหรี่พิเศษ และใบอนุญาตสูบบุหรี่สามัญ (กฎหมายบาติกระทรวงพระคลังมหาสมบัติสำหรับพระราชบัญญัติฝิ่นพระพุทธศักราช 2464, 2463) เจ้าพนักงานทุกคนจึงมีหน้าที่ตรวจตราให้ติก่อนให้ใบอนุญาตสูบบุหรี่แก่ใคร เจ้าพนักงานต้องทำตามกฎระเบียบทุกขั้นตอนโดยสุจริตตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เพื่อให้การควบคุมการสูบบุหรี่เป็นไปเรียบร้อย และเกิดประโยชน์ต่อผู้สูบบุหรี่ ร้านค้าฝิ่น และรายได้จากการเก็บภาษีฝิ่นของรัฐอย่างแท้จริง ใบอนุญาตที่ออกให้แก่ผู้สูบบุหรี่จะต้องเป็นการออกให้กับผู้สูบบุหรี่จริง ๆ เป็นการคัดกรองผู้อื่นมิให้ลักลอบเข้ามาใช้บริการ หรืออ้างว่าเป็นผู้สูบบุหรี่แล้วเข้ามาขอใบอนุญาต อันเป็นกระบวนการ

ที่ยังสร้างข้อจำกัด และเป็นการลดปริมาณของผู้สูบบุหรี่ให้ลดลงตามความมุ่งหมายของรัฐ เพราะเมื่อผู้สูบบุหรี่ที่ถูกขึ้นทะเบียนจะสูบบุหรี่ได้แต่เฉพาะในร้านสูบบุหรี่ที่ขอด้วยกฎหมายเท่านั้น รัฐเชื่อว่าหากใช้กระบวนการเช่นนี้ จำนวนของผู้สูบบุหรี่จะมีจำนวนลดลงเมื่อเวลาผ่านไป และทำให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสที่จะได้สูบบุหรี่เพราะกระบวนการควบคุมเชิงสังคมด้วยกฎหมายเช่นนี้

อย่างไรก็ดี แม้สยามจะยังคงพยายามกำหนดให้มีการควบคุมการบริโภคฝิ่นให้ขอด้วยกฎหมายก็ตามและสร้างข้อจำกัด และขั้นตอนทางกฎหมายที่มากมายก็ตาม แต่ก็ไม่อาจปราบปรามการบริโภคฝิ่นให้ลดน้อยลงได้ จุดสิ้นสุดของการของสูบบุหรี่ในประเทศไทยเกิดขึ้น (สยามเป็นชื่อเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงชื่อในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม) เมื่อได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับพิเศษให้ยกเลิกการเสพฝิ่นขายฝิ่นในพุทธศักราช 2501 คณะปฏิวัติเห็นว่าการเสพฝิ่นและการขายฝิ่นในต่างประเทศได้มีการเลิกฝิ่นโดยเด็ดขาดแล้ว แต่ขณะที่ประเทศไทยยังได้มีการอนุญาตให้สูบบุหรี่อยู่ซึ่งไม่เป็นการสอดคล้องกับนานาอารยประเทศ คณะปฏิวัติจึงได้ประกาศยกเลิกฝิ่นโดยให้เหตุผลว่าการเสพฝิ่นเป็นที่น่ารังเกียจ และเป็นอันตรายต่อสุขภาพต่อคนในสังคมจึงเห็นสมควรให้เลิกการเสพ และการขายฝิ่นโดยมีคำสั่งอย่างเด็ดขาด คือ ประกาศให้ผู้เสพฝิ่นนั้นไปขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นการติดตามไม่ให้ใครเสพฝิ่นนอกจากผู้ที่มีใบอนุญาต และให้ยุบร้านขายฝิ่นทั้งหมดภายในเวลาที่กำหนดตามที่คณะปฏิวัติได้ออกคำสั่งไว้ และได้ให้กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย จัดให้มีโรงพยาบาลเพื่อให้เป็นสถานที่ในการพักฟื้นและรักษาสำหรับผู้ติดฝิ่น (ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 37, 2501) คณะปฏิวัติเห็นว่าฝิ่นนั้นเป็นภัยต่อผู้สูบ จึงได้สร้างกระบวนการยุติการขายฝิ่นอย่างเป็นระบบ และพยายามบำบัดผู้สูบบุหรี่ให้หมดสิ้นไป ซึ่งแตกต่างจากช่วงเวลาแรกของสยามที่อนุญาตให้มีการซื้อขาย และการสูบบุหรี่ได้อย่างเสรี กลไกทางกฎหมายที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าที่ต้องการพัฒนาให้บ้านเมืองมีความเจริญมากขึ้นโดยถือเรื่องความปลอดภัยของสังคมเป็นสิ่งสำคัญ คณะปฏิวัติจึงทำให้ฝิ่นกลายเป็นยาเสพติดที่ต้องห้ามเสพ หรือขาย ผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางสังคมที่สำคัญที่คำนึงความปลอดภัยที่มุ่ง

ปรับเปลี่ยนชีวิตของผู้สูบบุหรี่ในทิศทางที่ดีขึ้น โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือบังคับเพื่อให้ เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติการของรัฐมากที่สุดโดยใช้กำหนดเวลาเป็นเป้าหมายที่จะ กำจัดฝิ่นออกไปจากสังคมไทยโดยเร็วสอดคล้องทฤษฎีของรูดอร์ฟ ฟอน เฮยริง เรื่อง “*วัตถุประสงค์*” ของกฎหมายที่รัฐบัญญัติออกมาเสมือนเป็นกฎเกณฑ์สากลที่อยู่ เบื้องหลังการดำรงอยู่ของความจริงที่อยู่เบื้องหลังกฎหมายห้ามเสพฝิ่น คณะปฏิวัติ จึงได้กำหนดเวลาให้ฝิ่นนั้นหายไปจากสังคมหมดโดยเร็ว รัฐมองถึงประโยชน์ต่อฐานะทาง เศรษฐกิจของคนในสังคม และสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ การกำหนดเวลาจึงเป็น เรื่องที่รัฐต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ทางกฎหมายโดยมิได้สนใจว่าจะมีผู้ใดได้รับ ผลกระทบจากการมุ่งกำจัดฝิ่นในครั้งนี้ หรือรัฐจะต้องเสียผลประโยชน์จากการค้าฝิ่น หรือสูญเสียรายได้อย่างไรบ้าง

อย่างไรก็ดี การที่คณะปฏิวัติได้ประกาศยกเลิกการเสพและขายฝิ่นนั้น ส่งผล กระทบต่อผู้เสพฝิ่นเป็นอย่างมาก จึงได้มีการจัดตั้งสถานที่บำบัดรักษาผู้ติดฝิ่นให้หายขาด โดยถือວ່ว่าเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ติด ฝิ่นมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงหลังจากได้รับการบำบัดให้หายขาด ดังนั้น จึงทำให้เห็นได้ว่ การที่คณะปฏิวัติได้ออกประกาศยกเลิกฝิ่นเพื่อคืนผู้สูบบุหรี่สู่สังคมที่ดีตามเป้าหมายที่คณะ ปฏิวัติได้ตั้งเอาไว้ และเป็นผลดีต่อสังคมไทยในเชิงบวกนั่นเอง

จึงสรุปได้ว่า รัฐสร้างกลไกทางกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือยุติการเสพฝิ่นและ การขายฝิ่นในประเทศไทยโดยช่วงแรกรัฐใช้วิธีการออกใบอนุญาตให้กับผู้สูบบุหรี่ที่ต้อง สำแดงใบอนุญาตให้กับร้านค้าฝิ่นที่ได้รับอนุญาตอันเป็นการกีดกันผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่มิให้มี โอกาสเสพฝิ่นได้ เป็นการป้องกันสังคมโดยมิให้ฝิ่นเป็นเรื่องถูกกฎหมายอีกต่อไป รวมถึง การให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจการออกใบอนุญาตให้กับผู้เสพฝิ่น เพื่อให้สามารถเสพฝิ่นได้ ในพื้นที่ที่จำกัดเท่านั้น อันเป็นการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ทำนองเดียวกับการกำหนดพื้นที่สูบ บุหรี่เพื่อคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน อีกทั้งเมื่อคณะปฏิวัติประกาศยกเลิกการสูบบุหรี่ ด้วยใช้เหตุผลว่าไม่เป็นไปตามหลักสากลที่นานาประเทศได้ยกเลิกแล้ว คณะปฏิวัติ จึงยกเลิกการสูบบุหรี่โดยเด็ดขาด และทำการติดตามผู้สูบบุหรี่มาขึ้นทะเบียนเพื่อทำ การบำบัดในสถานบำบัดของรัฐ ซึ่งรับใช้กำหนดเวลาเป็นตัวควบคุมการกำจัดฝิ่นให้หมด

สิ้นโดยเด็ดขาดโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือควบคุมคนอย่างมีเป้าประสงค์ และเป็น การยุติการขายฝิ่นในเชิงบวก

วิเคราะห์พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายฝิ่น

พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงกฎหมายฝิ่นมีจุดเริ่มต้นมาจากการสูบฝิ่นโดยเสรี ประกอบกับมีการนำเข้าฝิ่น และบริโภคฝิ่นในต่างประเทศ สยามเห็นช่องทางของการหา กำไรจากการควบคุมฝิ่นโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ฝิ่นกลายเป็นของที่ หายาก และจะสูบฝิ่นได้ก็ต่อเมื่อผ่านตัวกลางคือตัวแทนของรัฐที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น รัฐซึ่งนำหนักแห่งประโยชน์ระหว่างรายได้ของรัฐ และประโยชน์ที่ผู้สูบฝิ่นจะได้รับนั้น มี ความสมดุลเพียงใด รัฐเห็นว่าหากมีการแพร่หลายของฝิ่นในสยามมากเกินไปจนเป็นของ ที่หาได้ง่ายย่อมทำให้รัฐเสียผลประโยชน์ที่จะได้รับรายได้จากการค้าฝิ่น รัฐจึงออก กฎหมายควบคุมการสูบฝิ่น ซึ่งแท้จริงเป็นการควบคุมคนทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับฝิ่น ไม่ว่าจะ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้านขายฝิ่น ผู้ขายฝิ่น และตัวผู้สูบฝิ่น ในทางหนึ่งรัฐต้องการ จำกัดฝิ่นเพราะไม่อยากให้คนในสยามติดฝิ่นจนไม่เป็นอันทำงาน เกิดความซึ่เกียจ มีความ อ่อนแอ และทำให้สังคมเสื่อมโทรมเพื่อป้องกันสังคมสำหรับผู้ไม่สูบฝิ่นอีกทางหนึ่ง ในอีก ทางหนึ่งรัฐต้องการออกมาตรการควบคุมสังคมที่มีผู้สูบฝิ่นเป็นจำนวนมากให้มีความสงบ เรียบร้อย และเป็นระเบียบ มาตรการทั้งสองด้านที่รัฐกำหนดขึ้นมาเป็นการควบคุมคนทั้ง ในด้านของการป้องกันสังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อยทางสังคมให้เกิดขึ้น

ผลที่ได้จากการที่รัฐออกกฎหมายฝิ่นมาควบคุม คือ ภาษีฝิ่น ซึ่งถือเป็นรายได้ สำคัญของของรัฐ ฝิ่นถือเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยเช่นเดียวกับยาเสพติดที่รัฐอนุญาตให้ขายได้ โดยเสรี คือ สุราและบุหรี แต่มีเงื่อนไขของอายุผู้เสพ สถานที่ และช่วงเวลาของการขาย แต่ไม่จำกัดการบริโภค สยามได้สร้างเงื่อนไขของการสูบฝิ่น และการขายฝิ่นที่ขอบด้วย กฎหมาย ซึ่งผู้ใดที่จะตั้งร้านขายฝิ่น ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าภาษีก่อน และใบอนุญาต ขายมีอยู่ 2 ประเภท คือ ยี่ก่งชี และร้านย่อย เพื่อเป็นการควบคุมการจำหน่ายฝิ่นที่ขอบ ด้วยกฎหมายและได้รับอนุญาตจากรัฐ รัฐจึงสามารถควบคุมปริมาณการขายฝิ่นได้เป็น

จำนวนแน่นอน การให้ขออนุญาตในการตั้งร้านขายฝิ่นโดยถูกกฎหมาย ถือว่าเป็นก้าวสำคัญของพัฒนาการกฎหมายฝิ่นที่ทำให้รัฐสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีฝิ่นได้อย่างชอบธรรม หากร้านใดไม่มีใบอนุญาตขายฝิ่นย่อมมีอาชญากรรมได้โดยชอบ หากฝ่าฝืนจะต้องรับโทษ การกำหนดโทษเป็นบังคับให้คนปฏิบัติตามในเชิงที่เป็นผลร้ายและเป็น การป้องปรามการกระทำความผิด

การรัฐเข้ามาควบคุมปริมาณการขายฝิ่น รัฐต้องการให้การขายฝิ่นอยู่ในความควบคุมของรัฐเท่านั้นโดยใช้ การจำกัดปริมาณตามประเภทของร้าน ร้านใดครอบครองฝิ่นเกินกว่าที่กำหนดถือว่าเป็นฝิ่นเถื่อน ส่งผลให้มีการระงับใบอนุญาต หรือระงับการขายฝิ่นเป็นการชั่วคราว การควบคุมปริมาณการขายฝิ่นเป็นเพื่อประโยชน์สุขของคนในสังคม เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างประโยชน์ของคนในสยามด้วยกัน กฎหมายฝิ่นจึงเป็นกฎหมายที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนความจริงทางสังคมที่อยู่เบื้องหลังของกฎหมายที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาของการบริโภคฝิ่นในสยามที่ก่อปัญหาต่อสังคมมาก จึงต้องออกข้อบังคับมาควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม สังคมใดมีกฎหมายควบคุมกิจการหรือการกระทำใด ๆ แสดงว่าสังคมนั้นต้องการแก้ไขปัญหาที่รัฐเองไม่อาจขอความร่วมมือของคนในสังคมให้ปฏิบัติตามได้แต่โดยดี การออกกฎหมายมาบังคับจึงเป็นทางเลือกสุดท้าย เพื่อให้รัฐสามารถดำเนินบริหารกิจการของรัฐได้ด้วยความราบรื่นไปพร้อมกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมไปพร้อมกัน

การให้สำแดงกระดานบอกป้ายบอกเลขตามใบอนุญาตและต้องมีการประทับตราของเจ้าพนักงานกำกับด้วย เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเห็นว่าเป็นร้านขายฝิ่นที่ถูกกฎหมาย เพื่อยืนยันความถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่รัฐได้กำหนดไว้ สะท้อนให้เห็นถึงการที่รัฐสนับสนุนการขายฝิ่นที่ชอบด้วยกฎหมาย และมุ่งปราบปรามการขายฝิ่นเถื่อนหรือผลิตภัณฑ์ฝิ่นเถื่อนซึ่งจะมีผลทำให้รายได้ของรัฐลดลง ดังเช่นในช่วงรัตนโกสินทรศก 120 (พุทธศักราช 2445) รัฐได้ประกาศไม่ให้นำเข้ายาสูบที่มีส่วนผสมฝิ่นนั้นมาในสยาม ยาสูบสำแดงเป็นยาที่ใช้บริโภคในการรักษาโรค แต่คนได้นำมาบริโภคผิดวิธีโดยการนำยาสูบมาใช้เสพแทนฝิ่น เพราะมีราคาถูกกว่าฝิ่นที่รัฐอนุญาตให้ขาย (ประกาศห้ามไม่ให้ยาสูบและยาผสมฝิ่นเข้ามาขายในพระราชอาณาจักรสยามรัตนโกสินทรศก120, 120) รัฐได้ให้

เหตุผลในการควบคุมว่าเพื่อป้องกันมิให้เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคพื้น แต่แท้จริงแล้วรัฐต้องการควบคุมยาอี่เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีเงินของรัฐนั่นเอง รัฐจึงได้กำหนดให้ยาอี่ถือว่าเป็นฝิ่นเถื่อนที่รัฐต้องเข้ามาควบคุม เพราะยาอี่สามารถนำมาเสพภายนอกร้านขายฝิ่น และไม่ถือว่าเป็นยาเสพติดที่รัฐควบคุมให้เสพได้ รัฐจึงกำหนดให้เป็นสิ่งผิดกฎหมาย แม้ผู้ที่ใช้ยาอี่จะอ้างว่านำมาเพื่อบำบัดรักษาโรคก็ตาม แต่แท้จริงแล้วกลับนำมาเสพทำนองเดียวกันกับฝิ่น ยาอี่จึงเป็นปัญหาใหม่ของสังคมที่รัฐต้องจัดการให้หมดไปจากสยาม รัฐจึงทำให้ยาอี่เป็นสินค้าควบคุมเพื่อที่จะทำให้การค้าฝิ่นเป็นไปโดยสะดวก

รัฐใช้วิธีการควบคุมฝิ่นที่ใช้บริโภคเพื่อไม่ให้ฝิ่นมีปริมาณมากจนเกินไปจนทำให้รัฐไม่สามารถเข้ามาควบคุมได้ทั่วถึง ฝิ่นที่บริโภคนอกบ้านที่รัฐอนุญาตจะถือว่าเป็นฝิ่นเถื่อนทั้งสิ้น รัฐใช้ปราบปรามอย่างมีระบบในการที่จะทำให้ฝิ่นเถื่อนนั้นหายไป จึงได้ออกกฎหมายทำโทษผู้ที่มิฝิ่นเถื่อนไว้ในครอบครอง เพื่อให้ความเกรงกลัวไม่กล้าทำผิด (พระราชบัญญัติกำหนดโทษทำฝิ่นเถื่อนรัตนโกสินทรศก 125, 125) รัฐได้ออกกฎหมายเพื่อควบคุมฝิ่นเถื่อนโดยควบคุมปริมาณการซื้อขาย และผู้ที่ทำผิดต้องได้รับบทลงโทษเพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนในสยาม เป้าหมายของการควบคุมฝิ่นเถื่อนโดยใช้กฎหมายที่สะท้อนเป้าหมายทางสังคมที่ต้องการสร้างประโยชน์สุขของประชาชน เพื่อให้รัฐกำจัดฝิ่นให้หมดไปจากสยามมีโอกาสเป็นจริงขึ้นมาได้ตามเป้าหมาย รัฐจึงออกมาตรการทางสังคมที่กำหนดทั้งปริมาณ สถานที่ ความชอบด้วยกฎหมาย และบทลงโทษเพื่อทำให้มีโอกาสที่จะกำจัดฝิ่นเถื่อนออกไปให้หมดจากสยามได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ดี การจัดระเบียบการซื้อขายฝิ่นที่เข้มงวด และกำหนดลำดับขั้นตอนของการอนุญาตมากมายจนยากที่จะปฏิบัติได้จริง แต่กลับส่งผลให้ฝิ่นเถื่อนกลับมีมากแต่เก่าก่อน และเกิดปัญหาของความทับซ้อนของกฎหมายหลายฉบับทำให้ยากต่อการบังคับใช้ รัฐจึงได้ยกเลิกกฎหมายฝิ่นทั้งหมดตั้งแต่พระราชบัญญัติฝิ่นเพิ่มเติมรัตนโกสินทรศก 109 จนถึงกฎหมายฝิ่นที่เคยถูกบังคับใช้ก่อนพุทธศักราช 2461 และประกาศใช้กฎหมายฝิ่นใหม่เพื่อที่รัฐจะได้มีอำนาจตรวจค้นผู้ที่มิฝิ่นเถื่อนที่มีไว้ในครอบครองเพื่อมารับโทษทางอาญาได้อย่างเต็มที่ (พระราชบัญญัติฝิ่นพระพุทศักราช 2464, 2463) และสร้างขั้นตอน

ที่สำคัญซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการขั้นตอนเพื่อกำจัดผู้สูบบุหรี่จนให้หมดไปโดยการออกใบอนุญาต ซึ่งใบอนุญาตมี 2 ประเภท คือ ใบอนุญาตสูบบุหรี่พิเศษและใบอนุญาตสูบบุหรี่สามัญ ใบอนุญาตเหล่านี้กำหนดให้ผู้มีใบอนุญาตต้องสำแดงใบอนุญาตต่อร้านสูบบุหรี่เท่านั้น อันเป็นการจำกัดผู้ที่สามารถสูบบุหรี่ได้และจำกัดพื้นที่ในการสูบบุหรี่โดยมีการสอบสวนผู้สูบบุหรี่ก่อนให้ใบอนุญาต เพื่อไม่ให้ก่อความรำคาญแก่ผู้อื่นทำนองเดียวกันกับการควบคุมการสูบบุหรี่ที่ได้มีการเน้นการป้องกันผลกระทบต่อผู้อื่นมิให้ได้รับผลร้ายจากควันสูบบุหรี่ (พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบพุทธศักราช 2560, 2560) กฎหมายฉบับนี้ต้องการควบคุมทางสังคมเพื่อประโยชน์ของผู้สูบบุหรี่ และผู้ไม่สูบบุหรี่ไปพร้อมกัน เพื่อรักษาสมดุลของทางสังคมให้เกิดความสงบสุข เหตุผลส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการกำจัดผีนอกไปจากสังคมโดยเร็ว อีกส่วนหนึ่งเป็นการป้องกันผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่เข้าใช้บริการ

จุดสิ้นสุดของกฎหมายผีนในประเทศไทยเกิดขึ้นในพระพุทธศักราช 2501 คณะปฏิวัติได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 37 ที่มีจุดประสงค์ในการปราบปรามผีนให้หมดสิ้นไป โดยให้ยุบร้านขายผีนจากเดิมที่เคยถูกกฎหมายให้ผิดกฎหมายทั้งหมด ผู้ใดสูบบุหรี่จะถือว่าเป็นผู้เสพยาที่ผิดกฎหมาย และให้ตั้งโรงพยาบาลบำบัดสำหรับคนติดยา เพื่อจะให้อาการติดยาผีนนั้นหายขาด (ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 37, 2501) แสดงให้เห็นว่าในการทำให้ผีนผิดกฎหมาย รัฐได้เห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพของประชาชนในสังคมเป็นสำคัญสอดคล้องกับทฤษฎีรอสโค พาวด์ที่กล่าวถึงผลประโยชน์ด้านบุคลิกภาพของร่างกาย เสรีภาพ ที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ทางด้านความปลอดภัยทางสังคมที่แสดงออกในการยอมรับวัฒนธรรมทางสังคมที่ไม่ต้องการให้สังคมมีผีนอีกต่อไป อันเป็นการสิ้นสุดของการบริโภคผีนในประเทศไทยอย่างถาวร

บทสรุป

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา พบว่า รัฐใช้กลไกทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมการขายฝิ่น และการบริโภคมฝิ่น เพื่อให้ฝิ่นหมดสิ้นจากสังคมสยาม กฎหมายที่บังคับใช้มีเจตนารมณ์ในการป้องกันสังคมเพื่อสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของรัฐ ผู้ขายฝิ่น ผู้บริโภคมฝิ่น กับผลประโยชน์ของคนในสังคมที่ได้บริโภคมฝิ่น รัฐสร้างกลไกการอนุญาตให้บริโภคมฝิ่นในสถานที่จำกัด และทำให้ฝิ่นอื่นผิดกฎหมาย จนกระทั่งใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดยกเลิกการบริโภคมฝิ่นทั้งหมด และบำบัดผู้ติดฝิ่นจนหมดไปอันถือว่าเป็นการสิ้นสุดของพัฒนาการของกฎหมายฝิ่นในสยาม องค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้ในการศึกษาพัฒนาการของกฎหมายภาษีฝิ่นในช่วงศตวรรษแรกของกรุงรัตนโกสินทร์อันเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับกฎหมายฝิ่นในบทความนี้ที่สยามได้ใช้ภาษีฝิ่นเป็นเครื่องมือในการควบคุมคนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเฉพาะเรื่องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฎหมายภาษีฝิ่นเพิ่มเติม. (109). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 7 แผ่นที่ 2 หน้า 13 วันที่ 13 เมษายน ร.ศ.109.
- กฎเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติสำหรับพระราชบัญญัติฝิ่น พุทธศักราช 2464. (2463). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 37 หน้า371 วันที่ 9 มกราคม พุทธศักราช2463
- โครงการห้องสมุดดิจิทัลวชิรญาณ. (2563). **ตำนานภาษีฝิ่น**. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2563 จาก [https://vajirayana.org/ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๖ ตำนานภาษีฝิ่น \(vajirayana.org\)](https://vajirayana.org/ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๑๖ ตำนานภาษีฝิ่น (vajirayana.org))
- จรัญ โฆษณานันท์. (2550). **นิติปรัชญา**. พิมพ์ครั้งที่16. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พุทธศักราช 2560. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 39ก หน้า 27 วันที่ 5 เมษายน 2560.
- เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล. (2556). **รอสโค พาวด์ (Roscor Pound)**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563 จาก https://chalermchai-nbtc.blogspot.com/2013/06/roscoepound27.html?fbclid=IwAR2r3RmWzBtehf2mEnJL4kLLbDL82uJMS423QcDfT9PNjDusJTdXkQ_dNI
- ประกาศแก้ไขข้อบังคับภาษีฝิ่น ร.ศ. 118 ข้อ 2. (2457). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 31 หน้า 497 วันที่ 17 มกราคม พุทธศักราช 2457.
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 37 [มีสถานะเทียบเท่าพระราชบัญญัติ ให้เลิกการเสพฝิ่นและการจำหน่ายฝิ่นในประเทศไทย]. (2501). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 75 ตอนที่ 106 ฉบับพิเศษ หน้า 1 วันที่ 9 ธันวาคม พุทธศักราช 2501.
- ประกาศข้อบังคับภาษีฝิ่น รัตนโกสินทร์ศก 118. (117). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 15 แผ่นที่ 47 หน้า 500 วันที่ 19 กุมภาพันธ์ ร.ศ.117.
- ประกาศห้ามมิให้นำยาสูบ และยาผสมฝิ่น เข้ามาในพระราชอาณาจักรสยาม รัตนโกสินทร์ศก 120. (120). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 18 แผ่นที่ 48 หน้า 907 วันที่ 2 มีนาคม ร.ศ.120.
- ประกาศหอรัษฎากรพิพัฒน์. (108). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 6 แผ่นที่ 51 หน้า 448 วันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.108.
- ประกาศให้ผู้ที่มิยอมบอกบัญชีที่เจ้าพนักงานกรมสุรายาฝิ่น ณ หอรัษฎากรพิพัฒน์ กรุงเทพฯ ฯ. (120). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม18 แผ่นที่ 49 หน้า 918 วันที่ 9 มีนาคม ร.ศ.120.
- พระราชบัญญัติกำหนดโทษทำฝิ่นเถื่อน รัตนโกสินทร์ ศก 125. (125). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 23 แผ่นที่ 22 หน้า 537 วันที่ 26 สิงหาคม ร.ศ.125.
- พระราชบัญญัติฝิ่น พระพุทธศักราช 2464. (2463). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 37 หน้า 352 วันที่ 9 มกราคมพุทธศักราช 2463.

พระราชบัญญัติภาษีฝิ่น เพิ่มเติม พระพุทธศักราช 2461. (2460). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 34 หน้า 643 วันที่ 26 มีนาคม พุทธศักราช 2460.

วิชัย โปษยะจินดา. (2525). บทเรียนจากปัญหาฝิ่นในศตวรรษแรกของกรุงรัตนโกสินทร์. **Chulalongkorn Medical Journal**. 26(7), A-182-A219.

สายไหม จบกมลศึก. (2563). **การปราบฝิ่นในรัชกาลที่ 3**. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2563 จาก <http://www.kingrama3.or.th/index.php?lay=show&ac=article&id=540025339> United Nations office on drugs and crime. (2020). **The 1912 Hague International Opium Convention**. Retrieved 5 October 2020 from <https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/the-1912-hague-international-opium-convention.html>

